

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 31. ЈУЛА 1891.

ГОД. XVI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 7.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Извештај управног одбора „друштва за српско народно позориште“ о своме годишњем раду, поднесен главној скупштини 10. (22.) јула о. г.

Част нам је и овога пута саопштити славној скупштини радњу управног одбора и укупно стање српског народног позоришта од прошле главне скупштине друштве до сада.

Пре свега нам је част известити славну скупштину, да је високо кр. уг. министарство унутрашњих послова одобрило избор дра Лазе Станојевића за начеоника и А. Хацића за подначеоника друштвеног на три год. дана.

Од прошле године уврштени су у чланове овога друштва ови родољуби: 1. Никола Продановић занатлија из Новога Сада, који је подмирио целу чланарину од 50 фор.; — 2. Коста Брашован, трговац; — и 3. Урош Петровић, трговац — обожија из Штајнбруха, од којих је први уплатио 30 фор., а други 20 фор., а на остатак издали су обvezу од себе.

Покрај оваког слабог прираста чланова имамо и ове године да забележимо губитак неколицине чланова. На име преминули су ови старији чланови, и то: 1. Ђорђе Ђ. Кода, одлични грађанин и трговац новосадски, који је у прво време стварања овога друштва био виште година подпредседник економског одсека и благајник друштвени, а све до смрти остао је марљив и веран члан управнога одбора; — 2. Ђорђе Камбер, адвокат и бивши варошки капетан из Новог Сада: — 3. Аркадије Николић, адвокат из Сомбора; — и 4. Лаза Јеремић, гостионичар из Новога Сада. — Нека је слава и вечна успомена овим упокојеним члановима друштвеним!

Као и пређашњих година, тако су и ове године позоришту учињени неки завештаји, легати и прилози.

Пок. Јелисавета Бирвалска рођ. Загорица из Сомбора завештала је позоришту легат од 200 фор., који је овоме друштву исплатио г. Јустин Књевић, велепоседник из Сомбора.

Ове године завршена је расправа оставине покојног народног добротвора Васе Јагазовића, који је поред других задужбина завештао и народном позоришту годишњи легат од 50 фор. Тај ће се легат од сада исплаћивати овоме друштву сваке године, и то у корист пензијоном глумачком фонду.

Пок. Марко Малетин из Мартоноша оставио је позоришту легат од 50 фор., који има да исплати удовица му Ленка Малетина рођ. Протаћева.

Ваља споменути, да је честита управа штедионице у Вуковару, која већ виште године прилаже знатне своте на српско народно позориште, и ове године од свога чистог прихода одредила на исту цел 25 фор. На том ревносном старању за унапређење овога друштва изјављена је родољубивој управи штедионице вуковарске најтоплија захвалност.

Стигло је позоришту и мањих прилога, међу којима истичемо годишњи прилог од 4 фор. гђе Персиде Јовановиће из Брада, која већ од толико година из чистог родољубља тај годишњи принос даје овом народном заводу. Живела честита родољупкиња!

Управни одбор исплатио је ове године остатак дужне главнице од 600 фор. фонду Илије Коларца, што се налази под управом „Матице Српске“, те је тако сад исплаћен и последњи остатак дуга друштвеног, који је поникао још у оном времену, кад је купљена позоришна зграда.

Као што је у прошлогодишњем извештају јављено славној скupштини, вођени су преговори о продаји винограда у Ђоруку, који је пок. добротвор Гавра Јањковић из Арада оставио овоме друштву заједно са кућом, а које све доживотно ужива нећак и наследник покојников Ђорђе Лукић у Араду. Ђ. Лукић учинио је понуду за продају тога винограда, који је филоксером опустошен, и управни одбор пристао је у начелу на ту продају путем

јавне лицитације, но још није коначно утврђено све што је потребно у погледу продаје и руковања с новцем, који се добије од продатог винограда. О исходу целе ове ствари известиће управни одбор скupштину.

У погледу закладне земље, коју су пок. добротвори Ђена Брановачки и жена му Ида рођ. Вујићева из Сенте завештали овоме друштву, и која износи 21 ланац, — част нам је известити славну скupштину, да је та земља по бољој цене него до сад издана под закуп. Том закладном земљом рукује у име овога друштва повредник друштвени. г. др. Стеван Малешевић, адвокат у Сенти, који је поменуту земљу путем лицитације издао под аренду за 32 фор. 50 н. по ланду.

(Свршиће се.)

АНДРИЈА ФИЈАН НА БЕОГРАДСКОЈ ПОЗОРНИЦИ.

(Наставак.)

Ово, у осталом, није ништа ново и необично. Из те групе је и писац „Грофа Есекса“, добро познати драматичар Хајнрих Лаубе, који је заједно подносио гонења са немачким омладинцима, међу којима беше важио као један од виђенијих и истрајних првака. Па како тада владаше међу младим песничима зараза да се огледају и на драмском пољу, ми видимо, где се и Лаубе, некадашни теолог, посвећује позоришту, написав читаву поворку драма, од којих су се неке и до данас одржале на европским позорницама, а међу свима као да је „Гроф Есекс“ имао највише успеха, да му кроз свет пронесе име драмскога песника.

Име славне енглеске краљице Јелиса вете Тудорке везано је тесно за историју оне срећне епохе спажења и напредовања у Енглеској за скоро половину столећа; она је остала и покрај њене ћудљивости у светлом спомену народа енглеског, јер слободоумна, образована и даровита владатељка ова улагаше све своје сile да

своју државу унапреди културно и приједно. Рођена протестанткиња, Јелисавета је за живота била mrска у очима католичких владара, а после смрти њене утркаваху се језујити, ко ће боље изумети разноврсне гатке о њеним љубавним односима са младим Грофом Робертом Есексом, коме је она била наклоњена, почаствујући га местом првога доглавника и државника, а доцније га смрћу казнила као бунтовника и завереника.

Аистрахујући, да ли је и у аналима енглеске историје тога доба прибележено што о овим односима, и ако против тога устају неки историци, — ишак је Лаубе умео да изабере погодан материјал за своју трагедију, те да од њега истеше, и ако не какво савршенство уметничке трагедије, а оно бар да покаже свој таленат у склањању техничког распореда, које има ту добру и срећну страну, што гледаоце држи у оној, тако нужној запетости, која мора да прати свако драмско дело, које се одликује логичношћу и интересантношћу.

Па ипак оцењујући правилно Лаубовог Есекса, "при свој лепоти његовог карактера, нашли бисмо и погрешке у појму трагичності његове, за тим оне екстраваганције, која и ако изгледа да се од природности удаљује, ипак има свога ослонца у осећајима брачне дужности и верности с једне, и сенсуалним милосничким наклоностима с друге стране, у које се уплећу као лепе психичке нијансе, које борбу одржавају: уверда поносна племића, самопобеђење нежна љубавника, гњев и присебност, и пајзад љубоморство, на коме је трагедија и зајнована.

Баш за то што је Есекс, као главни јунак, апсорбовао велике страсти у себи, ова је улога једна од јаких партија за глумца, јер због прелаза из једног душевног стања у друго, ради финих психолошких промена, које се оличавају у сукобу и страсти, вешт и вољан глумац може да покаже своју моћ, своју вредност, таленат и студију. И с тога ће Лаубов „Есекс“ остати дugo на позорници, где ће на бинским ласкама бити увек добро дошао, као оруђе, којим се у глумачкој уметности боре такмичари.

У овој улози гледасмо г. Андрију Фијану, редитеља загребачког позоришта који је дошао у Београд, да као гост прикаже неколико улога код нас. У своје време, је сам пледирао за узајамна гостовања између наше и загребачке, као и новосадске позорнице. Мислио сам а и сада мислим, да су та гостовања ипак један начин, који би, колико толико, уравнао онај несрћни антагонизам, који постоји између Београда и Загреба, између Срба и Хрвата. Позориште, уметност, књижев

ност треба да буде пионер боље заједничке будућности; то бар треба да нам је заједничко, кад нас је поделила — политика. Само тако могли бисмо постепено постићи жељени споразум и слогу на словенском југу. Ја овде ћутом прелазим преко личнога искуства, које сам у овоме погледу прибавио. И ако сам доживео много разочарање од „хрватских младенаца“, који Србију редовно називају „земљом саблазни“ — ипак зато ја не гласам за то, да се борба води са онаквом анражираношћу, како се то данас чини. Треба поправљати и бранити, а никад заоштравати. Култура ће успешније деловати но политичари о томе нема сумње.

Али ја почех о Фијану.

Г. Андрија Фијан је од млађих глумаца, или је створио себи место међу првима у загребачком позоришту. Он је редитељ, и Хрвати се њиме поносе. Не једном чује се у штампи, и иначе, да је Фијан први глумац на словенском југу! Ми бисмо се радовали да је тако. Ну, наша је дужност да будемо праведни према себи, и према госту. Обзири гостољубља чак и у приватном животу имају својих граница; у јавном, уметничком животу ти су обзири прецизирани. Симпатије не подижу вредност, нити је антипатије умањују. Ни прави вештак, идеални уметник, не тражи што не заслужује. У нас се најбоље види, да неразложна хвала квари уметнике, да је она јака кончица на путу стварна напредовања. Новинари су криви, што пуштају свакога да пише, те да тако хвале пријатеље, потпирују мржњу међу глумцима, и стварају неку новинарску клаку, — што све иде на штету позоришта и глуме.

(Свршиће се.)

ЛИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Дружина српског народног позоришта) свршила је 21. јула о. г. своје представе у Руми. После тога настаје одмор од месец дана за целу дружину. Тада одмор трајаће до 30. августа о. г. када морају сви чланови на окупу бити у Ву-

ковару, где ће свој рад наставити. Из Вуковара одлази дружина у Осек, где ће давати једно дванаест представа, а за тим долази свршетком октобра о. г. у Нови Сад, да ту зимује. Румљани су овом приликом осветили себи образ. Својом марљивом посетом учинили су, да је

тамо наше позориште сувишко имало. За време бављења позоришне дружине у Руми, излазио је наш оперни певач Стеван Дескашев на позорницу као гост двапут и својим лепим уметничким певањем и умиљатим гласом очарао је и занео је целу румску публику, која га је обасипала значима своје наклоности и љубави. Г. Дескашев излазио је на позорницу као гост у „Сеоском лоли“ и у „Радничкој побуни.“

(*Рачунски извештај* месног одбора за „Српско народно позориште“ о примању и издавању од $\frac{19}{4}$ — $\frac{12}{6}$ у Митровици 1891.)

Признање:

Приход од претплате	816.—
на благајни прод. карата и то:	
Од 1. пред. ван прет. „Протекција“ . .	156.35
„ 2. „ У „ „Диран и Диран“	67.45
„ 3. „ „ „Краљ Вукашин“	69.50
„ 4. „ ван „ „Париска сиротиња“ . .	123.50
„ 5. „ У „ „Курјак и јагње“	43.74
„ 6. „ „ „Риђокоса“	81.60
„ 7. „ „ „Лионски улак“	49.20
„ 8. „ ван „ „Врачара“ . .	116.70
„ 9. „ У „ „Она је луда“	37.40
„ 10. „ „ „Ђаволове стене“	53.35
„ 11. „ „ „ „Лаворика и пројајачки штап“	59.50
„ 12. „ ван „ „Пут око света“	156.—
„ 13. „ „ „Доктор Робин“	
и „Пркос“ . .	31.81
„ 14. „ „ „Робијашева ћерка“ . .	36.60
„ 15. „ „ „Еј људи што се не жените“ . .	36.51
„ 16. „ ван „ „Сењак као милионар“ . .	140.30
„ 17. „ У „ „Јанквинта“ . .	73.92
„ 18. „ „ „Марија кћи шуковније“ . .	50.72
„ 19. „ „ „Наш пријатељ Некљужев“ . .	40.—
„ 20. „ ван „ „Подвалा“ . .	155.13
„ 21. „ У „ „Мехурићи“ . .	23.40
„ 22. „ ван „ „Краљ Лир“ . .	73.40
„ 23. „ У „ „Гренгоар и „Љубавно писмо“ . .	21.60
„ 24. „ ван „ „Расикућа“ . .	95.47
„ 25. „ У „ „Буњевка“ . .	37.—
„ 26. „ ван „ „Зидање Раванице“ и „Милош у Латинима“ (дечија престава) . .	80.56
„ 27. „ „ „Гроф Монте Христо“ корисница дружини . .	—.—

„ 28. „ У „ „Библиотекар“ . .	39.76
„ 29. „ ван „ „Сеоска лола“ . .	265.40
„ 30. „ „ „Радничка побуна“ . .	206.—

Свега 3237.87

Издавање:

Музика плаћена за 29 престава	144.50
Рачун Фрање Гамиршека	9.60
Борђа М. Крестића	24.—
Милана Јовановића	8.13
К. А. Суботића	17.29
Адолфа Крастека	8.75
Карла Наздравицког	11.10
Фридриха Либмана	3.60
Фрање Хофа	3.—
Јована Отербајна	2.48
Георгија Гризбиха	1.—
Кости Трумића	104.50
Фр. Костовића	39.58
Флоријана Салцмана	7.75
Јов. С. Мијића	37.20
Панте Счајића сина	16.—
М. Панајотовића	16.27
Станковића и Шљивовачког	31.39
Кости Трумића	9.60
За поштанске рецеписе, фијакер	1.30
	497.04

Гласом прилога г. Д. Ружића:

Штала дружини	2221.50
За ствари од Панчева до Митровице, лађа, жељезница итд.	129.24
Дневница дружини	50.—
Паунтал за позоришне објаве	10.—
Лађа за особље од Панчева до Земуна	15.—
Жељезница за особље, фијакер, кондуктери, мањи пртњаг	45.15
Прање гардеробског рубља и шивење декорација	9.62
Шиљање у Београд по дело и ноте	
„Раденичке побуње“	9.58
Телеграми и поштарина	4.50
Награда за дечије улоге	5.—
Малање декорација	57.—
Госп. Ст. Дескашеву за гостовање	80.—
	2636.59
Преостала готовина	104.24
	Свега 3237.87

У Митровици, 13. јуна 1891.

Влада Марковић, с. р. Павле Панајотовић, с. р. тајник.

Овај смо рачун тачно прегледали и за правовањем пронашли:

Миха Радосављевић, с. р. Петар Бојкић, с. р.

Издаје управа српског народног позориште.